

Fosshagen utdanningsbarnehage

Årsplan 2023/2024

Innhold

- Kontaktinformasjon.....3
- Fosshagen utdanningsbarnehage 4
- Årshjul.....5
- Barnehagen som pedagogisk verksemd.....6
- Samarbeid.....7
- Samhandling med føresette på digitale plattformer.....8
- Læringsutdanningsbarnehage 9
- Sentrumsbarnehage.....10
- Dagsrytme.....11
- Mat i banehagen.....12
- Bursdagsfeiring.....13
- Dei yngste 14
- Omsorg og danning 15
- Barns medverknad 16
- Leik og læring 17
- Mangfald.....18
- Den digitale praksisen til barnehagen 19
- Aldersdelte grupper 20
- Fagområde 21
- Progresjon 22
- Overgangar 23
- Overgang til skulen.....24
- Trygg i Fosshagen – Førebygging og tidleg innsats 25
- Barnehagen sitt innsatsteam mot mobbing.....26

Fosshagen utdanningsbarnehage har sju avdelingar. Vi opna hausten 2020 og bur oss sakte, men sikkert inn i det flotte, runde bygget vårt. Avdelingane har fått namn etter fine fotturar i nærområdet. Kortare turar for småbarnsavdelingane og nokre meir krevjande fjelltoppar for storbarnsavdelingane.

Avdelingane:

Nuken: 90 75 10 68

Fagereggi: 47 61 17 41

Laugi: 90 82 52 74

Stedjeåsen: 90 81 96 04

Blåfjell: 90 72 64 92

Togga: 90 50 62 67

Tylderingen: 90 16 38 68

Tlf. styrar: 95 78 14 94

Tlf. administrasjon:
47 50 10 59

Fosshagen utdannings-barnehage

Tilsette

Styrar: Heidi Austrheim (100%)

Assisterande styrar: Mari Engesæter (60%)

Barnehagelærer og administrasjon: Julie Slora
Fotland (100%)

Blåfjell:

Pedagogisk leiar: Liv Kari Salte Selseng (90%)

Barnehagelærer: Alvhild Fedje (100%)

Barnehagelærer: Hågen Før (100%)

Fagarbeidar: Monica Sandøy (100%)

Spesialpedagog: Elin Bye Duhrman (80%)

Tylderingen:

Pedagogisk leiar: Natalie Knutson Halland (100%)

Barnehagelærer: Anita Sva (100%)

Barne- og ungdomsarbeidar: Silje Fardal (100%)

Assistent: Vigdis Aafedt Gurvin (100%)

Togga:

Pedagogisk leiar: Susanne Hatlestad Kirkebø (100%)

Barnehagelærer: Irmelin Drage (100%) til Nov.

Barnehagelærer: Kari Eirin Bortne Schultz (100%)

Barne- og ungdomsarbeidar: Heidi Rutlin (100%)

Vernepleiar: Sissel Leirdal Stautland (40%)

Spesialpedagog: Tina Naglestad (100%)

Lærling: Anniken Dyrdal (100%)

Nuken

Pedagogisk leiar: Silje Skjeldestad (80%)

Pedagogisk leiar: Mari Engesæter (20%)

Assistent: Anita Vikøren (100%)

Assistent: Saba Guissepe Letemichael Foto (100%)

Fagereggi:

Pedagogisk leiar: Marte Gausemel (100%)

Barne- og ungdomsarbeidar: Aina Solnes (100%)

Assistent: Hedda Håkonsen Solheim (100%)

Assistent: Kontida Chongdee (100%)

Laugi:

Pedagogisk leiar: Gunn Wie (100%)

Barne- og ungdomsarbeidar: Britt Loftesnes (100%)

Assistent: Marie Sofie Kind (100%)

Fagarbeidar: Silje Vindedal Espe (100%)

Stedjeåsen:

Pedagogisk leiar: Jarand Øvreengen Røneid (80% +
20% på HVL)

Barne- og ungdomsarbeidar: Tove Røysum (100%)

Assistent: Erna Sofie Hønsi Vatlestad (100%)

Årshjul

	Aktivitetar:	Foreldredeltaking:
August	Bli kjent / oppstart Toneskrinet (for 3-5 åringane)	Planleggingsdagar 11.8 og 14.08.
September	Brannvern-veke (veke 38) BliMe-dagen: 22.september Toneskrinet (for 3-5 åringane)	Foreldremøter, storbarn 6.9, småbarn 7.9 Foreldresamtalar Foreldresamtalar
Oktober	Forut for dei eldste (3-5 åringane) Toneskrinet (for 3-5 åringane) Studentar: 1.klasse: 46-49	Ettermiddagskafé 24.10
November	Trygg i Fosshagen Barnesamtalar	Regional planleggingsdag 3.11
Desember	Felles adventssamling/ aktivitet måndagar. (Deler mellom småbarn og storbarn) Julegrantenning fredag 1.desember kl.08.30 Nissefest torsdag 7.desember Lucia-markering onsdag 13.desember	Lucia på ettermiddag med foreldra til jordbæra, 13.12 kl 15.00 Julegrantenning kl.08.30 1.12

	Aktivitetar:	Foreldredeltaking:
Januar	Alle storbarnsavdelingane på Vite meir senteret. Studentar i veke: 1.klasse: 10-12	Planleggingsdag 2.1.24
Februar	Trygg i Fosshagen Barnesamtalar Karneval/fastelavn/solfest 8. februar Samefolkets dag 6.februar	
Mars	Påske 25.mars – 1.april Ramadan 10.mars – 8.april Barnehagedagen 12.mars	Foreldresamtalar Markering med føresette ettermiddag 12.3

	Aktivitetar:	Foreldredeltaking:
April	Trygg i Fosshagen/Vennskap Sikre trygge og gode overgangar	
Mai	Vi markerer 17.mai med tog og fest i barnehagen 16.mai «Hipp hipp hurra! Fosshagen e bra. Store og smaoe, mi e raoe!»	Dugnad 7.5 17.mai – føresette har eige arrangement i barnehagen Planleggingsdag 10. Fridagar i mai: onsdag 1.mai torsdag 9.mai fredag 17.mai måndag 20. mai
Juni	Mangfold Alle stobarnsavdelingane tur på museet. Bildetaking 5.6	Sommarfest 6.6 kl.14.30 Avslutning for jordbæra 13.6
Juli	Sommarbarnehage i veke 28 og 29	

Barnehagen som pedagogisk verksemd

Barnehagen er ei pedagogisk verksemd som skal planleggjast og vurderast. Barn og foreldre har rett til å medverke i desse prosessane. Målet er å gi barna eit tilrettelagt tilbod i tråd med [Lov om barnehager](#) og [Rammeplan for barnehagen](#). Barnehagen skal utarbeide ein årsplan. Denne skal vere ein arbeidsreiskap for personalet og dokumentasjon på vala og grunngivingane til barnehagen. Den skal og gi informasjon om barnehagen sitt pedagogiske arbeid til myndighetsnivå, samarbeidspartane til barnehagen og andre interesserte.

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenkje og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planlegging skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarnet og barnegruppe. Planlegginga må vere basert på kunnskap om trivselen til barn og den allsidige utviklinga deira, både individuelt og i gruppe. Ho skal òg vere basert på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtalar med barn og foreldre.

Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet kan gi foreldra, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndigheit informasjon om kva barn opplever, lærer og gjer i barnehagen, og om korleis barnehagen oppfyller krav i barnehagelova og rammeplanen.

Barnehagen skal regelmessig vurdere det pedagogiske arbeidet. Hovudformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får eit tilbod som er i tråd med barnehagelova og rammeplanen.

Personalet i barnehagen skal:

- Bruke observasjon og barnesamtalar for å sikre at alle barn opplever trivsel og har det godt i barnehagen
- Bruke observasjonsverktøy ved behov/i samråd med foreldre
- Bruke observasjonane og dokumentasjonen i avdelingsmøte og på personalmøte til refleksjon over eigen praksis og som utgangspunkt for vidare planlegging

Samarbeid

Medverknad og kontakt

God kontakt mellom dei tilsette og foreldre er viktig for barna sin trivsel i barnehagen. Samarbeidet skjer hovudsakleg i dei daglege møta ved levering og henting, samt gjennom årlege foreldremøter og foreldresamtalar. Vi ynskjer også at barnehagen skal kunne fungere som ein møttestad der foreldra kan verte kjende med kvarandre og vil gjennom året invitere til ulike arrangement for barn og foreldre/føresette.

Foreldreråd og Foreldrearbeidsutvalet (FAU)

Alle foreldre/føresette til barna i barnehagen utgjer foreldrerådet til barnehagen. Kvar avdeling vel ein foreldrekontakt og ein vara. Foreldrekontaktane sit i FAU. Dei skal fremje felles interesser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppa skapar eit godt barnehagemiljø.

Samarbeidsutvalet (SU)

Leiar og nestleiar i FAU sit i SU. Her sit og to representantar frå personalet, samt eigarrepresentant. SU skal vere eit rådgivande og kontaktskapande organ som blant anna fastset årsplanen.

Samarbeid med andre

I tillegg samarbeider barnehagen blant anna med helsestasjon, PPT, barnevern, BUP og Politiet. Alle handlingar og avgjerder som gjeld barnet, skal ha barnets beste som grunnleggjande omsyn, jf. Grunnlova § 104 og barnekonvensjonen art. 3 nr. 1

Samhandling med føresette på digitale plattformer

Sogndal kommune brukar Visma Flyt Barnehage, Visma Sikker sak og Visma Flyt Samspill som informasjons- og kommunikasjonskanal med føresette og til sikker sakshandsaming. Desse plattformene skal vareta tryggleiken i høve lagring av personopplysingar og gir barnehage og foreldre/føresette høve til å vere i dialog og samhandle på ein trygg og sikker måte.

Visma Flyt barnehage: For dagleg dialog, last ned appen «Visma barnehage» på telefonen din. Her vil du kunne sende direkte meldingar til avdelinga di, melde inn om barnet ditt skal ha fri eller er sjuk, få viktige beskjedar og informasjon frå barnehagen og sjå bilete frå kvardagen.

Visma Sikker sak: Er eit elektronisk sakshandsamingssystem i sky. Ein trygg stad å lagre dokumentasjon og sakshandsaming. Vert mellom anna nytta ved foreldresamtalar og oppfølging av barna gjennom året.

Visma Flyt Samspill: Er eit samhandlingsverktøy i sky. Skal bidra til enklare tverrfagleg samhandling mellom tenestene i kommunen. Nyttast gjerne i samband med spesialpedagogisk arbeid, individuell plan og stafettlogg.

På heimesida til Sogndal kommune vil du finne generell informasjon om Fosshagen utdanningsbarnehage. Her ligg lenke til årsplan og rammeplan, samt kontaktinformasjon til avdelingane.

Lærerutdanningsbarnehage

Barnehagen har i åra 2021-2025 eit forpliktande samarbeid med Høgskulen på Vestlandet. Barnehagelærerutdanninga ynskjer å knyte seg tettare til praksisfeltet, både for eigne tilsette og studentar.

Samarbeidet skal vere eit likeverdig partnerskap. Det vil kunne styrke utviklingsarbeid og kompetanse hjå dei tilsette i barnehagen, samstundes som det bidreg til aktualisering og relevans i barnehagelærerutdanninga og forskning knytt til barnehagar.

I prosjektperioden så langt har vi arbeida med å utvikle samarbeidet med høgskulen og vi har hatt særleg fokus på det å vere praksisbarnehage. Heile personalgruppa har fått kompetanseheving i rettleiing, og vi tek imot store grupper med studentar. Fagtilsette ved HVL er innom i samband med ulike prosjekt og hospitering. Lillian Pedersen, som er vår kontakt på høgskulen, har kontordagar i barnehagen. I år vil også Jarand Øvreengen Røneid, som er ped.leiar på Stedjeåsen, ha 20% av stillinga si som fagtilsett ved barnehagelærerutdanninga. I år skal alle studentane som går første året på barnehagelærerstudiet ha praksis hjå oss.

Vi prioriterer også å ta med barna på ulike opplegg og aktivitetar som barnehagelærerstudentane og høgskulen inviterer til.

Sentrumsbarnehage

Fosshagen ligg midt i Sogndal sentrum og “fjøra” er nærmiljøet vårt. Vi ligg nært bibliotek, butikkar, park, skular, fjordstien og mykje anna. I dette ligg det mange flotte mogelegheiter.

Vi er mykje ute både på barnehagen sitt uteområde og på tur. Ute kan barna utfalde seg på ein anna måte med både kropp og stemme. Ulikt underlag, leik med sand, vatn, jord og snø gir mangfaldige erfaringar. Vi ynskjer at barna skal bli kjent med og glade i naturen, då vert det også meir meiningsfullt å ta vare på den. Vi har fått oss eit eige skogsområde som vi brukar mykje.

Vi har to el-syklar som gir oss moglegheit til å reise på lengre turar. Det gjer at vi enklare kjem oss ut i variert natur. Å vere ein sentrumsbarnehage inneber å vere tett på trafikk. Vi arbeider med trafikktryggleik når vi er ute på tur både til fots og med syklane.

Det er eit ynskje at føresette går eller syklar til barnehagen om dei kan. Barnehagen har ei «drop off»-sone der dei som må bruke bil kan stå ei kort stund ved levering og henting.

Alle må syne aktsemd ved inn- og utkøyring. Det vert tryggast om de ryggar inn og køyrer ut att. Bruk gangvegen bak parkeringsplassane.

Alle må passe godt på barna når de går inn og ut av porten, samt hugse å late att porten. Ver venleg og ikkje late barna klatre på porten og opne denne. Det ynskjer me at de vaksne gjer.

Dagsrytme

Den første tida på småbarnsavdelingane vil mykje handle om å følgje barna sin rytme. På sikt arbeider vi mot at barna et og søv til same tid, og dagsrytmen vil vere:

- 7.15 Barnehagen opnar
- Frukost fram til kl. 9.00 (dei som vil ete frukost i barnehagen tek med mat)
- 9.30 Frukt/grønsaker/knekkebrød
- 9.45 Leik og aktivitet inne/ute/tur
- 11.00/11.30 Lunsj
- 11.30 Soving/kvilestund
- 13.00 Roleg aktivitet
- 14.00/14.30 Frukt/knekkebrød
- 14.30 Leik inne/ute
- 16.15 Barnehagen stenger

Den pedagogiske kjernetida er mellom 9.30 - 14.00, her vil hovudvekta av alle aktivitetar og turar vere. På storbarnsavdelingane er dagsrytmen meir fleksibel. Vi et som regel lunsj rundt kl. 11.30.

Mat i barnehagen

Vi følger Helsedirektoratets retningslinjer om [mat og måltid i barnehagen](#), og tilbyr to måltider med frukt/grønnsaker i tillegg til lunsj. Barna kan ta med frukost og vi serverer vann og mjølk til alle måltider. Lunsjen består av grovt brød, knekkebrød, variert pålegg og grønnsaker. Vi baker en del brød og rundstykker sjølve. Minst en gang i veka lagar vi varm lunsj.

Å lage mat kan vere ein aktivitet i seg sjølve. Personalet skal leggje til rette for at måltid og matlaging bidreg til måltidsglede, deltaking, samtalar og fellesskapsfølelse hjå barna. Etterkvart som barna vert større er dei sjølve med å tilberede maten, dekke bord og rydde opp.

Måltida skal gi barna gode sosiale opplevingar. Personalet har fokus på å samtale med barna og skape ein positiv atmosfære under måltidet.

Ved allergiar ynskjer vi legeerklæring for å kunne leggje til rette på best muleg måte. Sjå [her](#) for meir informasjon.

Bursdagsfeiring

Bursdagsfeiring i barnehagen:

I Fosshagen feirer vi barna sine bursdagar. Vi heng opp flagg og ballongar ved inngangen, og barnet får ekstra merksemd i samling. Bursdagsbarnet er med å lage bursdagskrune og får velje varmmat. På bursdagar ordnar vi også med ekstra god frukt.

Vi ynskjer ikkje at føresette skal ta med kaker/is eller liknande til bursdagsfeiringa i barnehagen.

Bursdagsfeiring heime:

Mange har barnebursdag med barn frå barnehagen. Det er sjølvsagt valfritt om ein vil arrangere noko slikt, og dei fleste startar ikkje med barnebursdagar før barna er 4-5 år. Det er viktig for oss at bursdagsfeiringane er inkluderande.

Vi ynskjer at ein inviterer heile årskullet på avdelinga (det vil seie for eksempel alle moltene på avdelinga), eventuelt berre jentene eller berre gutane dersom kullet er veldig stort. Om det er vanskeleg å få plass til dette heime, kan de låne Hjarterommet til bursdagsfeiring. Ta kontakt med styrar Heidi eller assisterande styrar Mari om de ynskjer dette.

Vi ser helst at invitasjon vert gjort privat på telefon og ikkje med lappar i garderoben. Spør dei tilsette på avdelinga dersom de treng hjelp til å få kontakt med foreldre.

Avtal gjerne dykk foreldre mellom om barna skal ha med gåver. Set i tilfelle ein låg makspris slik at det ikkje vert eit økonomisk spørsmål for foreldre om dei har råd til å sende barna i bursdag. Det er også fullt mogeleg å feire barnebursdag utan at barna har med gåver!

Dei yngste

Dei yngste barna treng mykje omsorg, kjærleik og tryggleik. Dei skal oppleve at nokon bryr seg om dei og har tid til dei. Måltid, kvile, planlagde aktivitetar og leik inne/ute er lagt opp for å skape tryggleik og variasjon.

Arbeidet med fagområda tilpassast alder og interessene til barna. Dei yngste brukar kroppen og sansane sine aktivt i leik og læring.

Personalet i barnehagen skal:

- vere trygge tilknytingspersonar for barna
- vise omsorg gjennom inntoning, sensitivitet, smil, latter og trøyst
- ta seg tid til å utforske og vere nysgjerrige på omverda saman med barna
- bruke tid til samtale og samspel med barna i situasjonar som stell, måltid og påkledning
- la barna få bruke kropp og stemme i leiken saman
- leike, synge og bevege seg i lag med barna

Omsorg og danning

I Fosshagen utdanningsbarnehage skal alle barn vere trygge, oppleve omsorg og glede over å vere saman.

Dette betyr at personalet skal:

- vere ein trygg base for barna ved å vere tilgjengelege og til stades der barna er
- trøyste barn som er lei seg og hjelpe barn til å regulere kjenslene sine ved å setje ord på følelsane deira
- la barna få utforske omverda og legge til rette for at barna opplever å meistre sjølve
- le og tøyse saman med barna. Personale ler aldri av barna, vi ler saman med dei
- dele barna i mindre grupper for å legge til rette for meningsfylte opplevingar, støtte barna sin aktivitet og verdsetje barna sine ulike behov
- rettleie og hjelpe barna når dei treng å vise omsyn til kvarandre
- undre seg og reflektere saman med barna

Barns medverknad

Barn har rett til å verte høyrte og tekne omsyn til i kvardagen og under planlegging. Medverknad handlar både om å styrke individet sin rett til deltaking og integritet, men også å styrke fellesskapet og opplevinga av å høyre til i ei gruppe. Å vere aktiv deltakar i ei gruppe vil seie at barna får oppleve at det dei uttrykker vert teke på alvor, samstundes som dei lærer å ta omsyn til det andre uttrykker og ynskjer.

I Fosshagen utdanningsbarnehage skal alle barn oppleve å ha innflytelse på det som skjer i barnehagen. Dette betyr at personalet skal:

- Lytte til barna og prøve å forstå det barna vil formidle. Gjennomføre barnesamtalar med dei eldste.
- Vere nysgjerrig på korleis barn opplever og utforskar omverda
- Møte barn sine uttrykk med anerkjening og gi rom for mange måtar å uttrykke seg på
- Observere og dokumentere barna sine opplevingar og bruke dokumentasjonen aktivt i vidare planlegging
- Følgje opp barna sine initiativ og interesser både i her-og-no-situasjonar og i planlegging
- Legge til rette for at barna skal meistre mest mogeleg sjølv
- Passe på at barna ikkje får meir ansvar enn dei er rusta til å ta

Leik og læring

Leiken har ein sentral plass i Fosshagen utdanningsbarnehage. Barn treng å leike for å lære om seg sjølve og omverda. Å leike inneber å oppleve meistring og livsglede. I alderen 0-6 år utviklar og lærer barn meir enn i nokon annan fase i livet. Denne læringa går først og fremst føre seg i leiken. Vi vil støtte og utvikle barna sin leikekompetanse og arbeide forebyggande gjennom blant anna språkstimulering og fysisk aktivitet.

Personalet skal:

- organisere rom, tid og leikemateriale for å inspirere til ulike typar leik og legg til rette for utvikling av leiketema
- rettleie barna dersom leiken medfører uheldige samspelmønster
- ta initiativ til leik og bidra til at alle kjem inn i leiken
- vere bevisste på og vurdere si eiga rolle og deltaking i leiken
- inspirere barna til leik, undring og skapande aktivitetar i lag
- ha språkstimulerande aktivitetar og arbeide mellom anna med munnmotorikk
- sikre at alle barna vert lest for
- syngje saman med barna
- la barna få bruke kroppen aktivt og utfordre barna motorisk

Mangfald

Barnehagen skal bruke mangfald som ein ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deira egne kulturelle og individuelle føresetnader.

Barnehagen er viktig i arbeidet med inkludering. Å høyre til i fellesskapet er avgjerande for barn og familiar. I Fosshagen ynskjer vi at dette fellesskapet skal gjelde alle, og at mangfaldet i personal-, foreldre- og barnegruppe vert sett og løfta fram som noko positivt.

Personalet skal:

- Synleggjere mangfald gjennom å vere nysgjerrige og opne om det som er ulikt
- Vere bevisst korleis mangfald i familieformer, levesett, etnisitet og funksjonsnivå er representert i leiker, bøker og temaarbeid på avdelingane
- Markere høgtider i ulike religionar og vere bevisst kva og korleis høgtider og tradisjonar vert løfta fram i barnehagen
- Legge til rette for at foreldre kan verte kjent med kvarandre gjennom ulike arrangement

Den digitale praksisen til barnehagen

Etter nye faglege råd frå Helsedirektoratet unngår vi skjermbruk for eitt- og toåringar. Vi vil begrense skjermtid for alle barna, men ulike skjermaktivitetar kan også ha ei positiv sosial eller kognitiv funksjon. Digitale verkty som spel og appar kan bidra til samspel, utvikle kognitive funksjonar og motoriske ferdigheiter.

Den digitale praksisen til barnehagen skal bidra til leik, kreativitet og læring. Bruk av digitale verkty i det pedagogiske arbeidet skal støtte opp om barna sine læringsprosessar. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utviklar ei gryande etisk forståing knytt til digitale medium.

Personalet i barnehagen skal:

- Vere aktive saman med barna ved bruk av digitale verkty
- Utforske ulike måtar å bruke dei digitale verktya på og bruke dei i det pedagogisk arbeidet
- Vere bevisst barns personvern, bruk av bilete og video og ikkje filme/ta bilete av barn som ikkje vil

I barnehagen skal barna møte progresjon. Derfor vil vi arbeide noko i aldersdelte grupper både på avdeling og mellom avdelingar. Vi har gitt dei aldersdelte gruppene i barnehagen namn etter bær – kanskje finn vi nokre av desse bæra på veg opp til for eksempel Tylderingen eller Nuken?

1-åringane: Tyttebær

2-åringane: Blåbær

3-åringane: Molter

4-åringane: Bringebær

5-åringane: Jordbær

Fagområda

Kommunikasjon on språk og tekst

Dette fagområdet arbeider vi aktivt med gjennom heile året. Språkstimulering foregår i kvardagssamtalar og i leik, men også i meir målretta arbeid med munnmotorikk, bøker, forteljing, song og språkmiljø på avdlingane. Alle barna skal jamnleg oppleve å lese bok saman med ein vaksen..

Kunst, kultur og kreativitet

Skaparglede og kreativitet finn vi i barna sin leik og utforsking av ulike løysingar. Vi vil la barna få erfaring med og utforske ulikt materiale, uttrykk, lydar, rytmer og dramatiske verkemiddel. Prosessane i desse møta er viktige. Det er ikkje alltid arbeidet endar med ferdige produkt.

Natur, miljø og teknologi

Naturen gjev rom for eit mangfald av opplevingar og aktivitetar til alle årstider og i all slags ver. Fagområdet skal bidra til at barn blir kjent med, og får forståing for plantar og dyr, landskap, årstider og ver. Det er eit mål at barna skal få ei byrjande forståing av tydinga av ei berekraftig utvikling.

Kropp, rørsle, mat og helse

Det er nær samanheng mellom leik, kroppsbeherskelse og god helse. Vi vil arbeide med motorikk, fysisk aktiv leik og rørsleglede ved å vere aktive vaksne saman med barna. Vi legg opp til eit sunt kosthald og tek barna med på matlaging både inne og ute.

Mengd, rom og form

Barn er tidleg opptatt av tal og teljing. Dei utforskar rom og form, argumenterer og er på jakt etter samanhengar. I leik og kvardagsaktivitetar skal personalet setje ord på og legge til rette for denne utforskinga.

Etikk, religion og filosofi

Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfaldet som er representert i barnegruppa, samtidig som den skal ta med seg verdiar og tradisjonar i den kristen kulturarven. Den etiske rettleiinga barnehagen gjev barna, må ta omsyn til barnet sine føresetnadar og den enkelte heim sine kulturelle og religiøse eller verdimeisige tilknytning.

Nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til at barn møter verda utanfor familien med tillit og nysgjerrigheit. Den skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, arbeidsliv og ulike levesett. Fagområdet omfattar også medias tyding for barna sin kvardag, arbeid med demokrati og medverknad samt det samiske.

Progresjonsplan

Fagområda som utgangspunkt for leik og utforsking

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

1-2 år

Songar og regler med rørsler. Setje ord på det barna gjer i leiken. Bruk av bilete og konkretar.

2-3 år

Oppleva eventyr. Setje ord på. Fortelje. Song og felles opplevingar.

5-6 år

Leike med vitsar og rim. Leikeskrive.

Leik med språk og tekst

3-4 år

Høgtlesing og dramatisering. Eit rikt miljø for ulike type rolleleik.

KROPP, RØRSLE, MAT OG HELSE

1-2 år

Bruke kroppen i lag. Krabbe, stabbe, gå, springe, klatre og hoppe.

2-3 år

Danse. Sparke og kaste ball. Setje ord på rørsler og snakke om kroppen. Hinderløype.

5-6 år

Hoppe tau, bruke ball og leggje til rette for utfordringar i det fysiske miljøet. Regelleikar.

Fysisk aktiv leik

3-4 år

Få fleire fysiske utfordringar. Bruk av rørslesongar og ulike tradisjonsleiker.

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

1-2 år

Late som. Utforske ulikt materiale. Lyd og stemme som utgangspunkt for leik.

2-3 år

Eksperimentere med farger og teknikkar. Skape rom for barna sin eigen kultur.

5-6 år

Songleikar. Dramaforløp. Leike med songtekstar og melodi.

Leikande uttrykksformer og kreativitet

3-4 år

Temaarbeid som utg.pkt for felles leik. Fantasere i lag og skape i lag.

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

1-2 år

Leik med vatn. Sansse og erfare årstider. Erfare ulikt underlag.

2-3 år

Leik med naturmateriale som blad, kongler og pinnar. Leik med lys/mørke. Felles opplevingar ute i naturen.

5-6 år

Undre seg over det som skjer i naturen og korleis vi kan ta vare på den. Berekraft.

Leik og undring i naturen

3-4 år

Oppleve ulike typar eksperiment. Lengre turar i meir krevjande terreng og leik i ulike miljø.

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

1-2 år

Utforske barnehagen sitt område inne og ute. Oppleve å verte teken omsyn til.

2-3 år

Turar i barnehagen sitt nærrområde. Leike ulike yrker. Vere med å hjelpe til og mestre det fysiske miljøet.

5-6 år

Utforske skulen. Fellesskap og erfaring med demokratiske prosessar. Utforske bygda vår.

Utforsking av omverda

3-4 år

Å høyre til i ei gruppe. Erfare korleis ein kan bestemme i lag. Utforske ulike yrker og arbeidsplassar.

MENGD, ROM OG FORM

1-2 år

Kroppslige erfaringar om plassering og størrelse. Puttekasse.

2-3 år

Leik med konkretar som har ulik form, farge og størrelse. Puslespel. Kims leik.

5-6 år

Leik som inneber å måle lengde eller høgde. Spele ulike spel.

Leike og utforske problem-løysingar

3-4 år

Leike butikk. Leik med mengder og tyngde, f.eks. i sandkassa. Gøymespel.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

1-2 år

Få erfaringar med kvarandre. Helse, sei hade, trøyste og kose. Bruke alle sansane i møte med omverda.

2-3 år

Sette ord på kjensler medan vi leiker og utforskar. Undre seg og reflektere i lag om det vi opplever.

5-6 år

Erfare mangfald. Reflektere saman om venskap, konflikhtar og rettferd. Hjelpe og vise omsorg for dei som er yngre.

Undra seg over korleis verda fungerer

3-4 år

Øve seg på å løyse konflikhtar i leiken. Dele og samarbeide. Felles opplevingar rundt markering av høgtider.

Overgangar

Livet i barnehagen inneber fleire overgangar for barnet. Både oppstart i barnehagen, flytting mellom avdelingar i barnehagen og det å starte på skulen er viktige overgangar. Vi tek utgangspunkt i barnas behov for tilknytning når vi arbeider med overgangar i barnehagen.

Å starte i barnehagen

Når barna skal starte i barnehagen treng dei tid til å bli kjent med alt det nye. Som føresett kan du fungere som ein trygg base og ei trygg hamn for barnet i oppstarten. Etter kvart vil personalet verte gode tilknytingspersonar for barna og barna vert kjente med og trygge på rutinane og livet i barnehagen. Alle nye føresette og barn får utdelt eigen informasjonsbrosjyre om korleis vi arbeider med denne oppstarten.

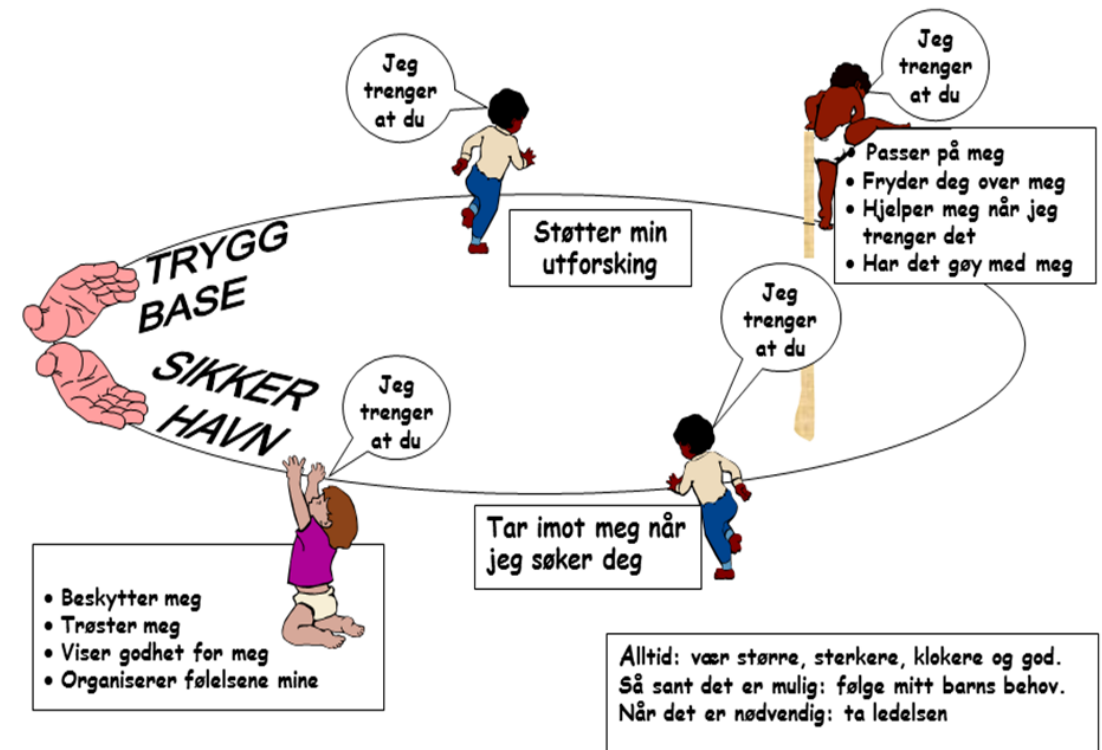
Å byte avdeling

Overgang frå liten til stor avdeling inneber også mykje nytt. Vi er opptekne av å arbeide ein del på tvers av avdelingane gjennom heile året. Ved overgang til stor avdeling gjer vi oss kjent med området ute og inne og er i lag med den nye avdelinga før oppstart.

Trygghetssirkelen

Foreldre med fokus på barnets behov

© Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell, 1999

Overgang til skulen

Dei eldste barna, jordbæra, har ei eiga gruppe som får gjere ekstra kule ting det siste året dei er i barnehagen. I jordbærklubben arbeider vi med samhald, meistringstru og skuleførebuande aktivitetar. Det skal vere kjekt å vere eldst i barnehagen og barna skal tryggast på overgangen til skulen. Blant anna driv vi med skrivedans, samarbeider med dei andre barnehagane i kommunen om dei eldste barna og besøker skulen og SFO. I år skal dei eldste også få tilbod om vasstilvenning i basseng.

Sogndal kommune har eigen rutine og plan for å sikre ein trygg og god overgang frå barnehage til skule (det kjem lenke her).

Trygg i Fosshagen

Førebygging og tidleg innsats

Alle barn har rett til eit trygt og godt barnehagemiljø. Kap. VIII i bhg.lova

Det skal vere nulltoleranse mot mobbing og krenkingar og barnehagen har plikt til å sikre at barna har eit trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Gjennom arbeidet med inkluderande barnehagemiljø skal barnehagane:

1. Fremje trygge og gode barnehagemiljø
2. Førebygge mobbing og andre krenkingar
3. Handtere mobbing og andre krenkingar.

I Fosshagen utdanningsbarnehage skal vi utvikle eit barnehagemiljø som stimulerer til allsidig leik og gode samspel. Vi skal skape fysiske rom og leikesituasjonar som fungerer som møteplassar for barna. Å arbeide med språk, sosial kompetanse, leikekompetanse og leikemiljø er med på å styrke vennskap og inkludering. Barna treng felles opplevingar og noko å vere saman om.

Barnehagen vil gjennomføre barnesamtalar med dei eldste barna for å kartlegge trivsel og tryggleik.

I Sogndal kommune skal det vera stort fokus på barn og unge sin trivsel. Kommunen skal vere ein trygg stad å veksa opp i, men stundom kan ein likevel oppleve utfordringar og vanskar. Då er det ekstra viktig å bli sett og høyrte av trygge vaksne som kan hjelpe.

Sogndal kommune har frå hausten 2020 teke i bruk Betre tverrfagleg innsats (BTI) som den samhandlingsmodellen skulane og barnehagane skal bruka i arbeidet med barn og unge. BTI-modellen beskriv den samanhengande innsatsen i og mellom tenester retta mot gravide, barn, unge og familiar som av ulike grunnar treng oppfølging. BTI skal sikra at born og unge får den oppfølginga og hjelpe dei treng gjennom eit samarbeid med familien.

Les meir på <https://sogndal.betreinnsats.no/>

Barnevernsreforma, som har vorte meir ei oppvekstreform, trede i kraft 1.januar 2022. Eit av måla med reforma er at kommunane skal styrka arbeidet med tidleg innsats og førebygging i heile oppvekstsektoren. Kommunen arbeidar med ein felles oppvekstplan for å sikre dette.

Barnehagen sitt innsatsteam mot mobbing

Barnehagen har eige ressursteam, BIM, som kan gi rettleiing i saker. Pedagogar kan drøfte saker anonymt. Sogndal kommune har og ressursteam på kommunenivå, KIM.

Ressursteamet består av:

PPT: Ina Smørdal

Helsesjukepleiar: Ada
Ringen/Lise Iversen

Tenesteleiar
Heidi Austrheim

Barnehagelærer
Gunn Wie

